

Jednej lokálně, mysli globálně!

Metodika informovaných
a reflektovaných akcí

Dělejme svět lepším!

I ty největší cesty ke změně začaly malým krůčkem. Věříme, že každý z nás má svůj díl zodpovědnosti za vývoj světa. Tuto zodpovědnost můžeme naplňovat individuálně v rámci každodenního života, ale také ve skupinách, jichž jsme součástí – společně s lidmi kolem nás být aktivní ve vztahu ke globálním a společenským výzvám v místě i ve světě.

Globální výchova vede k porozumění souvislostem a kritickému myšlení, ale také podporuje, inspiruje a motivuje k aktivnímu jednání. Takový proces začíná tím, že vedeme mladé lidi k uvědomění vlastní role – tedy jakým způsobem se jich globální problémy dotýkají a jak mohou uplatňovat svůj vliv a stát se součástí řešení. Jednou z cest k takovéto angažovanosti může být realizace nejrůznějších projektů a dobrých skutků.

Za tímto účelem jsme vytvořili Metodiku informovaných a reflektovaných akcí, kterou mohou skautské oddíly, školní třídy i další skupiny využívat k výběru nejvhodnějších cest pro realizaci projektů a k jejich následné reflexi. Pojďme začít jednat tak, abychom napravovali škody a utvářeli společně takový svět, ve kterém chceme žít.

Skauti
na Zemi

NA ZEMI

SKAUT

A group of children sitting on a wooden floor, looking at a book or paper together. The image is overlaid with a green tint.

Jak vymyslet projekt?

Stoupání po žebříčku participace

Chceme vychovávat aktivní mladé lidi, kteří se zajímají o svět kolem sebe a dokáží v něm s porozuměním něco dělat. Sebedůvěra a schopnosti, kterých je k tomu potřeba, se však budují postupně. Proto mají veřejně prospěšné projekty vedle cíle přispět společnosti a trochu zlepšit svět také významný vzdělávací rozměr. Chceme, aby byly prostorem, v němž si děti i dospělí účastníci a účastnice trénují uplatňování svého vlivu a získávají tak důvěru v to, že mohou věci měnit. Zároveň by změna měla probíhat v partnerském dialogu s těmi, kterých se týká.

Participace, aktivní podíl na procesu, začíná tím, že účastníci a účastnice plně chápou smysl dané akce a svou roli v ní, a čím více ji pak sami utvářejí, tím více ji považují za svou. Základním kamenem je partnerský přístup mezi dospělými a dětmi, mezi vámi a těmi, kterým chcete pomoci.

Aby se vám lépe přemýšlelo o míře participace, kterou vaše akce naplní, nabízíme vám „žebřík participace“. Příklady jsme volili pro zapojování dětí, lze jej ale využít i k reflexi spolupráce s těmi, kterým chceme pomoci.

Metaforu žebříku vytvořil Sherry Arnstein jako nástroj analýzy občanské participace. Pro téma participace mladých lidí formuloval jednotlivé kategorie Roger Hart ve své esejí pro UNESCO. Každý stupeň odpovídá míře vlivu, kterou má člověk na výsledek nějakého procesu. Stoupání po žebříku ukazuje vizi zvyšování míry účasti na věcech veřejných.

Jednotlivé stupně neurčují míru správnosti, protože v různém kontextu se hodí různá míra participace. Určitě se však chtějte vyhnout prázdnému rituálu falešné participace prvních příček. A proč na nejvyšší osmé příčce oproti očekávání není samostatná akce dětí, ale stojí tam dětmi iniciovaná akce v dialogu s dospělými? Protože vedle samostatnosti a sebedůvěry stojí jako důležitá demokratická hodnota otevřenost a dialog jako předpoklad skutečného partnerství.

Jak žebřík použít?

Spolu s dalšími kolegy a kolegyněmi / oddílovou radou si namalujte na zemi čáru, která bude představovat míru participace dětí. Na začátek každý z vás čistě podle subjektivního odhadu umístěte na čáru minulé či plánované akce a navzájem si zdůvodněte, proč jste je kam umístili.

Potom představte žebřík a ve skupinkách projděte jednotlivé stupně žebříku. Odpovězte si na následující otázky: *Na jakém stupni se podle popisu jednotlivých příček naše akce umístila? Co by se muselo změnit, aby se naše akce posunula do vyšších pater?* Podle svých odpovědí upravte svůj plán.

Stupeň participace

8. Nápad přichází od dětí,
děti vtáhnou do rozhodování i dospělě.

7. Nápad dětí a jejich vlastní realizace.

6. Nápad od dospělého,
spolurozhodují děti.

5. Děti jsou informovány a radí.

4. Děti jsou instruovány a informovány.

Neparticipace

3. Symbolická (falešná) účast.

2. Děti jako dekorace.

1. Manipulace.

Žebřík participace – osm stupňů zapojení mladých lidí

STUPEŇ (NE)PARTICIPACE	PŘÍKLAD	POPIS
1. Manipulace.	Děti jsou posílány do ulic, aby vybíraly peníze na pomoc dobré věci. Navíc dětem lidé spíše dají peníze. Děti o tom nic moc nevědí, nikdo se jich na nic neptal. Sbirka navíc může být prezentována tak, že děti vymyslely, jak pomáhat dětem v Africe.	Dospělí využívají mladé lidi, aby posílili své záměry, a předstírají, že tento cíl je cílem mladého člověka. Děti jsou manipulovány, aby se splnily dlouhodobé cíle dospělých.
2. Děti jako dekorace.	Děti jsou přizvány, aby zpívaly na koncertě, který organizuje škola, středisko. Výtězek ze vstupného bude poslán na nějaké charitativní účely. O tom, kam se peníze pošlou, rozhodují dospělí.	Mladí lidé jsou používáni k podpoření cíle dospělých, ale dospělí nepředstírají, že je cíl osobním zájmem mladého člověka. Děti mohou něco říct nebo udělat, ale nemají žádná další práva a jejich zapojení nepřináší žádné důsledky.
3. Symbolická (falešná) účast.	Jedno nebo několik dětí je vybráno, aby na střediskové radě / na schůzi sborovny promluvilo o tom, jaké veřejné prospěšné akce by mělo středisko/škola dělat, s tím, že prezentuje „hlas dětí“ střediska/školy. Není jasné, jak a proč bylo vybráno zrovna toto dítě, koho ve skutečnosti reprezentuje a jeho názor nemá reálný vliv na plánování a realizaci prospěšných akcí.	Zdá se, že mladí lidé mají slovo, ale ve skutečnosti mají malou či vůbec žádnou možnost rozhodovat, co budou dělat nebo jak budou participovat. Skauti a skautky se mohou projevit a vedoucí jsou rádi, že mají něco na srdci, ale ve skutečnosti neposlouchají, co děti opravdu říkají.
4. Děti jsou instruovány a informovány.	Vedoucí oddílu / pedagogové plánují program k připomenutí 17. října jako Mezinárodního dne za vyměnění chudoby – děti budou realizovat finanční sbírku, která půjde na výstavbu školy v Etiopii. Dospělí sami rozhodli, že chudobu chtějí zmírňovat podporou vzdělávání dětí v Etiopii a že to bude formou finanční sbírky. Děti jsou informovány o podobě vzdělávání v Etiopii a o projektu na jeho podporu. Dospělí dětem rozdávají úkoly k propagaci a zajištění sbírky.	Mladým lidem jsou dány specifické role a jsou informováni o tom, jak a proč jsou zapojeni.

STUPEŇ (NE)PARTICIPACE	PŘÍKLAD	POPIS
5. Děti jsou informovány a radí.	Vedoucí oddílu / pedagogové plánují program k připomenutí 17. října jako Mezinárodního dne za vyměnění chudoby a navrhnou, že děti budou realizovat finanční sbírku, která půjde na výstavbu školy v Etiopii. Přizvou děti ke konzultaci detailů (např. kde získávat peníze, jakým způsobem je vybírat atd.). Děti vědí, jak se bude s jejich podněty pracovat, výsledné rozhodnutí dělají dospělí.	Dospělí iniciují projekt, ale mladí lidé jsou přizváni na poradu. Mladí lidé jsou informováni o tom, jak jejich příspěvek bude využit, ale výsledné rozhodnutí provedou dospělí.
6. Nápad od dospělého, spolurozhodují děti.	Vedoucí/pedagog zařadil do programu téma příčin chudoby v naší zemi i ve světě. Po dvou setkáních, na nichž téma s dětmi prozkoumávali, přijde s návrhem využít Mezinárodní den za vyměnění chudoby pro nějakou veřejně prospěšnou akci, která by přispívala ke zmírňování chudoby. Vymyslí několik variant. Poté společně s dětmi rozhodne o tom, co chtějí dělat.	Dospělí iniciují projekty, ale rozhodují společně s mladými lidmi. Děti hrají významnou úlohu v rozhodovacím procesu.
7. Nápad dětí a jejich vlastní realizace.	Poté, co děti viděly dokument o historických příčinách současné nerovnosti ve světě, je napadne, že by chtěly něco udělat. Navrhnou, že napíšou příběhy chudých lidí ve svém městě, a udělají z toho výstavu. Dospělí se aktivit neúčastní, děti si proces a výstavu koncipují samy.	Tento krok nastane, když mladí lidé iniciují a vedou projekt, role dospělého je formou motivační či mentorskou. Děti odpovídají za proces.
8. Nápad přichází od dětí, děti vtáhnou do rozhodování i dospělí.	Děti navrhnou, že by chtěly něco udělat proti chudobě, a přizvou k tomu vedoucí/pedagogy. Ti připraví programy, které umožní porozumět souvislostem nerovnosti, jejím příčinám a důsledkům. Společně vyberou příčinu, jejíž odraz vidí i ve své komunitě. Dospělí podporuje děti v určení cíle, plánu a realizaci malé akce, která by se příčinou zabývala. Jednou ze součástí plánu je i realizace finanční sbírky, jejíž jedna část je věnována organizaci, která ve městě pomáhá lidem bez domova v jejich seberealizaci, a druhá podporuje podobný projekt ve slumu Kibera v Keni.	Mladí lidé iniciují projekty a rozhodování je sdíleno s dospělými. Tyto projekty zplnomocňují mladé lidi, ale zároveň jim umožňují učit se z životních zkušeností a vědomostí dospělých. Na procesu se podílejí společně.

Co je to informovaná akce?

O projektu je zajímavé přemýšlet i v širších, globálních souvislostech. Lidé i místa na různých kontinentech jsou dnes vzájemně, byť mnohdy neviditelně propojeni. Spojují nás pravidla obchodování, pohyb lidí, zboží, technologií, politická rozhodnutí, ale i to, jaké příběhy se o světě vypráví (v médiích, ve školách). Naše každodenní rozhodnutí tak mají vliv na lidi a místa, jež možná v životě neuvidíme, a opačně. Globální, informovaná a reflektovaná akce má být prospěšná okolí a širšímu světu, zároveň se taková událost stává významným vzdělávacím nástrojem.

Projekt pak naplňuje tato kritéria:

Reflektovaná a informovaná akce

- Na základě porozumění širším souvislostem účastníci a účastnice určí, jakým pozitivním změnám chtějí přispět (sociální spravedlnost, ekologická udržitelnost...), a věnují dostatečný prostor vyjasnění důvodů, proč uskutečňují zrovna tuto akci, promyslí, jaké by mohla mít nezamýšlené důsledky.
- Je doprovázena reflexí, která shrnuje učení o tématu i zkušenosti z plánování i realizace akce.

Globální rozměr

Akce tematicky propojuje roviny blízkého (místo, kde žijeme) a vzdáleného (zbytek světa):

- skrz společné globální výzvy: jsme součástí problému i jeho řešení (např. odpovědná spotřeba, klimatická změna, nastavení pravidel mezinárodního obchodu),
- za použití paralel: tytéž jevy, které se dějí u nás (urbanizace, lokální konflikty, městská chudoba a sociální vyloučení, porušování lidských práv), se dějí i v ostatních zemích, můžeme se poučit ze zkušeností druhých a vzájemně se podpořit,
- solidarita s lidmi v jiných částech světa: akcí podpoříme jinou skupinu v jejím úsilí,
- rozvíjí kompetence globálního občanství (tj. Jednání ve prospěch spravedlnosti a rovnosti, Porozumění vzájemné propojenosti světa, Udržitelný život, Zacházení s rozmanitostí a respekt k odlišnosti, Nakládání s konflikty, Kritické myšlení a otevřená mysl, Etická odpovědnost a angažovanost).

Pokud byste rádi svůj projekt o globální rozměr obohatili, ale o globálních tématech toho moc nevíte, využijte jako inspiraci různá média (noviny, časopisy, zprávy...) nebo se podívejte do nějaké existující publikace ke globálnímu vzdělávání či se ponořte do cílů udržitelného rozvoje Organizace spojených národů (SDGs), které představují globální agendu rozvoje v letech 2015–2030.

Co můžete udělat, aby vaše akce byly informované?

Představy o tom, co by ideálně akce měly obsahovat, jsme rozdělili do třech fází – plánování, realizace a reflexe.

- **Plánování:** Má vzdělávací část, v níž účastníci a účastnice zkoumají problém v jeho příčinách a souvislostech a určují si změnu, ke které chtějí přispět, případně volí vhodnou akci. V plánovací části promýšlejí její možné důsledky a postup. K tomu lze použít podpůrné nástroje (vzdělávací aktivity, nástroj žebřík participace, diskuzi s odborníkem na téma).
- **Realizace:** Během akce dohlédněte na kvalitní práci s informacemi, jasná sdělení a otevřenou komunikaci s okolím.
- **Reflexe:** Učení značně napomáhá zpětné nahlédnutí na to, co se odehrálo. Dejte prostor pro reflexi a objevení toho, co akce pro účastníky a účastnice znamenala, a zhodnoťte, jaké dopady akce způsobila.

Co informovaná akce není

Příklad první

Vedoucí oddílu / pedagogové se rozhodnou, že chtějí udělat nějakou akci, při níž vyberou peníze na pomoc, anebo že zkusí zvýšit povědomí o nějakém problému. Rozhodnou se do toho zapojit děti z oddílu/školy, které vyrazí na ulici, kde se setkávají s veřejností. Akce může být velmi smysluplná, avšak z pohledu metodiky informované akce nejsou naplněna kritéria, pokud a) důkladně neproberou s dětmi účel celé akce, b) nenechají část rozhodnutí na dětech a c) nehledají komplexnější řešení problému namísto jednoduchých odpovědí (typu k vyřešení problému stačí poslat peníze).

Příklad druhý

I když přemýšlíme globálně, je nutné, abychom zůstali pozorní ke stereotypům. Problém může nastat, i když mluvíme pouze o Asii či Africe, což jsou dva největší kontinenty na planetě a nacházejí se na nich desítky států a stovky až tisíce rozmanitých kultur. Stereotyp je např. to, že „Afričané jsou chudí“ nebo „všichni Asiaté jedí rýži“. V naší informované akci bychom se měli vyhnout stereotypnímu, zjednodušenému zobrazování lidí a míst, čemuž napomůžeme pojmenováním konkrétních míst a výzev.

Jak uskutečnit projekt?

Máme pro vás konkrétní projektovou metodu, jak projekt společně naplá- novat a zároveň si z něj odnést možná víc než „jen“ dobrý pocit. Není čeho se bát. V obecném slova smyslu je projekt něco, čeho se snažíte dosáhnout v budoucnosti. Znamená to nastavit si konkrétní cíle, kterých chcete dosáhnout, promyslet, co všechno musí být uděláno – kdy a jak – a udělat to. Projekt není pouze jedna aktivita sama o sobě, ale kombinace několika různých aktivit, kdy každá musí být naplánována a realizována tak, aby se naplnily stanovené cíle.

Jak to funguje?

Máme tři jednoduché postupy, které nám pomáhají získat co nejvíce z našich aktivit.

Plánování – přijít s nápadem na aktivitu a napláňovat její plnění.

Realizace – realizovat aktivity na základě plánu, který jsme si připravili.

Reflexe – ohlédnout se zpět na všechny části našeho projektu a říct si, jak jsme s tím spokojeni.

Projektová metoda se skládá z několika fází, což může být i cesta, jak zajistit kvalitu programu naší činnosti.

Plánujte!

Aneb generujte nápady pro všechny možné aktivity. Na jednom ze společných setkání s dětmi dejte dohromady:

- Průzkum potřeb své komunity / okolí, kde byste rádi projekt zrealizovali.
- Rozhodněte, jaký projekt budete dělat.
- Naplánujte větší množství možných aktivit.
- Nezapomínejte a vraťte se čas od času k myšlenkám a nápadům, které jste měli na začátku projektu, abyste se příliš nevzdálili od původní myšlenky a stále věděli, proč jste si tento projekt vybrali a jaký byl jeho hlavní cíl.
- Zvolte vhodné datum akce a vše k němu směřujte.
- Sestavte si seznam možných zdrojů (lidských i materiálních), které vám mohou být užitečné při naplňování cílů.
- Naplánujte, jaký materiál je třeba sehnat ještě před samotnou akcí a co vše nezapomenout udělat.
- Rozdělte si role, jednotlivé činnosti a termíny, do kdy má být práce udělána.
- Proberte možné alternativy, rizika – co budete dělat, když něco nevyjde.
- Buďte si vědomi toho, že s blížícím se datem akce se můžou plány lehce měnit.
- V neposlední řadě zkontrolujte všechny své plány v části Děláme dobro dobře? (viz dále).

Realizujte!

Vykonejte všechny aktivity na základě svého plánu. Vše je připraveno, tedy do toho!

- Ujistěte se, že všechny potřebný materiál je připravený.
- Sdílejte zodpovědnost za jednotlivé činnosti.
- Ujistěte se, že všichni vědí, co mají dělat dle aktuálního plánu.
- Bavte se.

Reflektujte!

Dejte si čas na ohlédnutí se za celou akcí a každou její částí. Investujte čas do toho, aby příští podobná akce mohla být jednodušší.

- Dejte prostor každému z dětí, aby mohlo přemýšlet/napsat, co se naučilo z dané akce.
- Povězte si, co se dařilo a stojí za to opakovat, a zároveň i to, co by stálo za to zlepšit.
- Pojmenujte si, kde a jak se dané části aktivit dají zlepšit.
- Zapište si tipy, co opakovat a jak co zlepšit, a mějte to v paměti při příští podobné akci.

Partnerská instituce

Je možné, že jste se rozhodli uskutečnit projekt, pro který se bude hodit nějaký partner. Třeba proto, abyste aktivitu dělali společně, anebo proto, abyste aktivitu udělali pro něj. Ať už to bude místní sdružení dobrovolných hasičů, odbor životního prostředí na radnici nebo místní mateřská škola, je dobré myslet na následující:

- Spolupráce musí dávat smysl oběma stranám. Před prvním oslovením si sami pro sebe vyjasněte, co od spolupráce očekáváte. Tato představa se určitě může měnit a je to tak v pořádku, pomůže vám ale, když oslovení neprovedete „naslepo“.
- Nějakou spolupráci stačí domluvit po telefonu, na něco je lepší podat si ruku, něco se sluší napsat na papír. Přemýšlejte nad tím, jaká je ta vaše cesta.
- Počítejte s tím, že spolupráce s někým dalším může změnit vaši představu o tom, jak by aktivita měla proběhnout. Nepočítejte s tím, že někomu představíte svůj nápad a dostane se vám jen přikývnutí. Společné utváření aktivity je školou komunikace a spolupráce!

Praktické tipy

- **Jak komunikovat s úřadem?** Pokud se plánujete pustit do nějaké změny týkající se životního prostředí v obci, je nutné se předem domluvit s místním úřadem. Zjistěte, kdo má téma na úřadě na starost, zamýšlenou změnu mu v dostatečném předstihu představte a domluvte se společně na provedení.
- **Jak získat prostředky na projekt?** Potřebné finance může mít k dispozici organizace, s níž budete spolupracovat, možná vám dva tisíce ráda uvolní starostka vaší obce, případně pomohou rodiče dětí. Další možností je požádat o grant u různých subjektů (Nadace Via, Skautská nadace Jaroslava Foglara a další).
- **Jak dát o projektu vědět?** I když se to občas nezdá, média se o dobré zprávy zajímají. Dejte jim příležitost, aby o vašem projektu mohla informovat.
- **Bezpečnost práce – na co nezapomenout?** Zamyslete se, zda je vaše akce bezpečná a jaké nástrahy na vás při ní číhají. Na akci si nezapomeňte připravit vybavenou lékárničku, poučit účastníky a účastnice, jak zacházet s potenciálně nebezpečnými pomůckami, domluvit dostatek dospělých, kteří zajistí hladký průběh akce a další.
- **Máte připraven plán B?** Co když bude pršet nebo hlavní host nedorazí? Zajistěte si dostatečné zázemí pro organizační tým i účastníky akce, připravte náhradní program, který budete moct nasadit v případě náhlé změny.

Reflexe

Každá pořádná aktivita si zaslouží zhodnotit. V této části najdete zpětné ohlédnutí za jednotlivými částmi svého projektu. Udělejte jej nejlépe co nejdříve po skončení a zároveň po určité době naplánujte ještě jedno větší ohlédnutí za akcí jako takovou.

Vyhodnocení a pojmenování pokroku

1. Prozkoumejte to, co šlo dobře a co tak dobře nešlo, pojmenujte ty nejlépe vydařené části a i ty, které se povedly nejméně. Pojmenujte, co lze příště udělat lépe. Můžete postupovat v několika různých úrovních:
  - ohlédnutí jednotlivců: každý si pojmenuje svůj osobní posun během celého projektu – zda se posunul tam, kam chtěl, a naučil se to, co se projektem naučit chtěl, či co jiného mu to přineslo;
  - ohlédnutí pracovních týmů: celý tým se podívá zpětně, zda se podařilo ty části, které měl na starosti, dle plánu realizovat a zda byla i naplněna očekávaná kvalita těchto částí;
  - ohlédnutí skupiny (třídy, družiny, oddílu): skupina se podívá na celkové plánování a průběh projektu, každý může přidat svůj pohled na vybrané části...

2. Je mnoho způsobů/metod, jak závěrečnou reflexi dělat. Jejich volba se určuje i dle situace, kdy mají být využité. Nápady můžete čerpat např. z knihy *Cílená zpětná vazba* od Broumové, V. a Reitmayerové, E. (Portál 2015). Tady několik konkrétních příkladů:

- **Popovídejte si** se skupinou (třídou, družinou, oddílem), jak se jim projekt zdál a jak to šlo.
- **Připravte jednoduché dotazníky**, které účastníci a účastnice vyplní, můžou tam být otázky typu:
  - a. Které části projektu/akce se dařily?
  - b. Které naopak byly obtížné a proč?
  - c. Jaké změny bychom mohli udělat, kdybychom podobnou akci dělali někdy příště?
  - d. Co ses během tohoto projektu naučil/a? Co ti to přineslo?
- **Post-it metoda** – na zeď přilepíte post-ity s nadpisy jako např.: komunikace, naplnění cílů, legrace aj. Účastníci a účastnice dávají své lístečky nad či pod nadpis, dle toho, jak se jim tato součást projektu zdála podařená – můžou své umístění okomentovat, konkretizovat...

A nezapomeňte na závěr uspořádat „oslavu“ s občerstvením, promítáním fotografií či s jiným způsobem prezentace výstupů z projektu. Dejte tak možnost organizačnímu týmu si o projektu popovídat a uzavřít ho.

Časté chyby projektů

Přetavit dobrý nápad do skvělého projektu není vždy jednoduché. Přinášíme několik nejčastějších chyb, abyste se jim při svém plánování mohli vyhnout:

- nejasné cíle, neměřitelné cíle, nevyhodnotitelné cíle;
- zachraňme svět, zastavme hlad v Africe – přehnané cíle, které jsou krásnou vizí, zároveň jsou však příliš velké na to, abychom je během projektu naplnili;
- nezvládnutý rozpočet – příliš malý/velký;
- podcenění/přecenění lidských zdrojů – do projektu jdeme jen s pár lidmi a přesvědčením, že to zvládneme, ale ukáže se, že je příliš mnoho práce, aby ji mohlo pár jedinců zvládnout dobře, nebo naopak máme příliš mnoho lidí, těžko se řídí, nikdo nemá nic pořádně na starost;
- nedodržení harmonogramu – skluz při realizaci či ztráta motivace při příliš dlouhém plánování.

Děláme dobro dobře?

Nyní víte, jak připravit všechny části projektu. Zkuste si také klást tyto otázky, které slouží k tomu, abyste si ověřili, zda je váš plán informované a reflektované akce v souladu s kritickým myšlením. Kontrolní otázky si projděte nejen při plánování, ale také při závěrečné reflexi/hodnocení.

1. Jste si jistí, že nepoužíváte negativní stereotypy a zjednodušování, když prezentujete různé osoby, např. příslušníky jiné národnosti (líní Afričané) či náboženství (muslimové jsou teroristi) a nebo sociálních skupin (všichni bezdomovci jsou alkoholici)?
2. Používáte rozmanité informační zdroje o tématu, kterému se věnujete, včetně těch, jež obvykle nesledujete?
3. Podporujete účastníky a účastnice v tom, aby k tématu formulovali kritické otázky (např.: proč, kdo, v zájmu koho, jaké jsou důsledky pro lidi a přírodu)?
4. Motivuje vaše akce účastníky a účastnice k tomu, aby se o téma nadále aktivně zajímali i poté, co akce skončí?
5. Budou mít všichni účastníci a účastnice možnost po akci svobodně vyjádřit své pocity, myšlenky a zážitky? Jste připraveni přijmout kritiku ze strany ostatních členů a členek organizačního týmu?
6. Pracujete v rámci plánování s žebříkem participace? Jste na příčce, na které chcete být?
7. Máte plán provést evaluaci a také si najít s účastníky a účastnicemi čas a promyslet možné vylepšení akce?

Pokud přemýšlíte o akci s globálním rozměrem, zkuste si klást i tyto otázky, které slouží k ověření, zda je váš plán v souladu s přístupem globálního vzdělávání.

8. Zkoumá vaše akce propojenost světa – propojení mezi lidmi z jiných částí světa a to, jak závisíme na jiných lidech a přírodních zdrojích planety?
9. Přemýšleli jste o dlouhodobém efektu a širších pozitivních dopadech akce na místní či světové úrovni?
10. Podporuje vaše akce uvědomění účastníků a účastnic, že jsme skrze propojení světa všichni součástí problému i jeho řešení? Budou mít během akce dostatek prostoru k hledání vlastních postojů k řešení?
11. Jste si jistí, že audiovizuální materiály, které během své akce zamýšlíte používat (fotky, videa, texty apod.), nezobrazují jiné osoby, kultury a místa stereotypně? Zamýšlíte představit i širší kontext použitých materiálů a uvést jejich zdroj?

Náš projekt

Přinášíme vám shrnutí všeho, co jste se v naší metodice mohli dočíst. Při přípravě svého projektu postupujte bod po bodu, odpovězte si na jednotlivé otázky. Hodně zdaru!

Plánujte:

Přečetli jsme si metodiku	ano/ne
Vymysleli jsme si projekt	ano/ne
Na žebříku participace jsme	1/2/3/4/5/6/7/8
Máme pojmenované cíle svého projektu	ano/ne
Náš projekt má globální přesah	ano/ne
Prošli jsme svoje plány s kapitolou Děláme dobro dobře?	ano/ne

Realizujte:

Všichni znají harmonogram akce	ano/ne
Máme záložní plán	ano/ne
Myslíme na bezpečnost	ano/ne
Dotáhli jsme závazky vyplývající z akce	ano/ne

Reflektujte:

Pojmenovali jsme si, co se každý z nás naučil a jak toho může jinde využít	ano/ne
Pojmenovali jsme si, co se nám dařilo, co bylo obtížné a proč	ano/ne
Pojmenovali jsme si, která místa můžeme příště zlepšit	ano/ne
Podařilo se nám naplnit cíle projektu	ano/ne
Oslavili jsme svůj projekt	ano/ne

A group of people are having a picnic in a park. A woman in a dark jacket and light pants is standing and talking to a man in a black tank top who is sitting on a patterned blanket. Another man in a grey sweater is sitting to the left. There is a wicker picnic basket in the foreground. The scene is overlaid with a semi-transparent blue filter.

Vzorové projekty

Připravili jsme pro vás několik projektů, které můžete uskutečnit. Můžete je vzít tak, jak jsou připravené, nebo je jakkoli přizpůsobit či se jimi jen inspirovat. Vybrali jsme takové, které splňují požadavky na informovanou akci s globálním rozměrem. Uskutečněním daného projektu budete jednat lokálně, ale zároveň i upozorňovat na globální problém.

Cestující odpady

Vyrazte se skupinou (třídou, družinou, oddílem) vyčistit park nebo les v okolí svého města. Pokud najdete černou skládku, nahlaste ji na patřičný úřad či využijte jednoduchou aplikaci Zmapujto (www.zmapujto.cz). Vyčistěte studánku či nábřeží.

A protože odpad je komplexní globální téma, neskončete jen u samotného úklidu. Informujte své okolí či účastníky a účastnice akce o problémech odpadového hospodářství, vyberte si nejlépe jeden druh odpadu a na ten se zaměřte. Mohou to být třeba plasty a specifické problémy, které vyvolávají v mořích (z plastových odpadků se samovolně vytváří v Tichém oceánu „ostrov“). Nebo si vyberte elektronický odpad – vysloužilé monitory či staré mobily. Najděte si krátká videa na Youtube či vzdělávací lekci o životním cyklu mobilu a na konci své uklízací akce téma prozkoumejte.

Jeden svět ve vašem kině

Každý z nás může uspořádat promítání filmů z festivalu Jeden svět. Ať už si domluvíte projekci v místním kině, kavárně či pozvete ostatní do své školy/klubovny, můžete nabídnout několik zajímavých dokumentů a o daných tématech poté diskutovat. Navštivte stránku www.jedensvet.cz/pit.

Pokud se chcete věnovat některému z globálních témat, vyberte k projekci dokument věnující se nějaké zemi tzv. globálního Jihu (označení pro Afriku, Asii a Latinskou Ameriku). Zkuste si o tématu filmu nastudovat informace z různých zdrojů, abyste mohli promítání uvést. Popřemýšlejte o pozvání hostů, kteří mají k tématu co říct. Na akci se tak můžete připravit, vést následnou diskuzi a představit to, co lze pro řešení výzvy udělat na úrovni států i jednotlivců.

Férová snídane

Férová snídane (www.ferovasnidane.cz) je celorepublikový piknikový happening na podporu lokálních a fairtradových pěstitelů. Happening se koná každý rok druhou květnovou sobotu při příležitosti oslavy Světového dne pro fair trade. Stačí vzít partu kamarádů, deku, košík a přibalit lokální a odpovědně produkováné potraviny. Pro významnější zapojení zorganizujte snídani pro veřejnost.

Smyslem je uvědomit si souvislosti výroby potravin a upozornit na odpovědné spotřebitelské chování. Přípravné aktivity třídy/oddílu se tedy týkají obchodování s potravinami a situací zemědělců ve světě i doma, porozumění tomu, na jaké problémy odpovídá fair trade, nebo podpory lokální zemědělské produkce (např. KPZ – komunitou podporovaného zemědělství).

Podrobný plán jednoho projektu

Název projektu: Votoč Vohoz!

Rádi bychom vám dali možnost nahlédnout pod pokličku jedné informované akce, která je spojená s tématy oděvního průmyslu, propojenosti mezi námi a výrobcí oblečení, které nosíme, a zároveň nabízí nějaké alternativní cesty, jak snížit naši spotřebu oblečení.

Cíle:

- dozvědí se o pracovních podmínkách šiček v Asii;
- zamyslí se nad naším spotřebním přístupem k oblékání (např. rychlá vs. pomalá móda);
- seznámí se s možnými alternativními cestami v oblékání – např. second hand, trhy s oblečením, výměna oblečení na internetu, slow-fashion přístup, etické nakupování aj.;
- mají možnost vyměnit své oblečení za jiné;
- přemýšlí o našem vlivu jako evropských spotřebitelů;
- uvědomí si propojenost mezi námi, spotřebiteli oblečení a výrobcí v Asii.

Cílová skupina:

děti ze školy, třídy, členky a členové oddílu, kmene, jejich kamarádi a kamarádky, rodiny a lidé, co půjdou kolem akce

Doba trvání:

2–3 hodiny

Kompetence globálního občanství, se kterými je akce propojena:

- uvědomění si vzájemné závislosti v globálním měřítku;
- udržitelný způsob života;
- zasazování se o sociální spravedlnost a rovnost.

Propojenost s cíli udržitelného rozvoje Organizace spojených národů (SDGs) můžete spatřit v cílech:

Postup:

Plánujte:

1. Společně si se skupinou specifikujte téma, které vás oslovuje a chcete se mu věnovat v rámci informované akce. Tématem je oblečení, které je všem blízké. Přemýšlejte, co vše se k danému tématu váže (např. metodou brainstormingu, myšlenkových map aj.).
2. Společně prostudujte dostupné zdroje a pojmenujte konkrétní cíle své akce – nač se zaměřit v projektu.
3. Připravte konkrétní plán akce (datum, čas, místo, role, materiál...). Rozdělte si role a zodpovědnosti za konkrétní činnosti, stanovte data, do kdy má co být připraveno, promyslete krizový scénář.
4. Projděte si kapitolu Děláme dobro dobře?

Konejte:

1. Ujistěte se, že máte materiál potřebný k realizaci:

- materiál na second hand aktivitu – stojany na oblečení, věšáčky, úložné prostory...,
- oblečení na second hand bylo vybráno a připraveno dopředu,
- byly distribuovány letáčky/pozvánky k akci apod. – všichni mohou přinést oblečení, které již nechtějí nosit,
- další potřebné pomůcky na dalších stanovištích,
- máte předem domluveno, kam se dá oblečení, které zůstane nerozebráno po akci.

2. Ujistěte se, že celý organizační tým zná poslední verzi plánu a ví, co a jak kdy dělat.

3. Pro pozvané účastníky a účastnice je připraveno 8 různých stanovišť, která mohou v rámci akce navštívit (je to jen ukázka, co vše by se dalo dělat – zvýrazněné aktivity by např. v rámci tohoto projektu měly proběhnout).

- **Výměna oblečení:** (second hand – stojany na oblečení, stoly, věšáčky...).
- **Informační stanoviště:** plakáty, letáčky, informační materiály seznamující s problematikou výroby oblečení v továrnách v Asii – např. cena trička u nás v obchodech a plat šiček, pracovní podmínky v továrnách, životní podmínky šiček, využívání chemikálií při výrobě, dětská práce, nucená práce, zpracování bavlny, certifikace aj.).

- **Promítání:** možnost zhlédnout krátké dokumentární filmy věnující se problematice oděvního průmyslu či podobných témat (obuvní průmysl...).

- **Pomalá móda:** může být přehlídka, ukázka oblečení, informace...

- **Výrobní stanoviště:** jak si z nepoužívaného kusu oblečení vyrobit nový, jak ho ozvláštnit. Tipy a triky (šicí stroje, návrhy, doplňky...).

- **Čajový a kávový koutek,** kde se bude diskutovat nad tématem, můžou zaznít názory účastníků a účastnic, může vzniknout mapa second handů, obchodů s udržitelnou módou v okolí, můžou zaznít tipy a triky, kde a jak vyměňovat oblečení na internetu apod., mohou zaznívat různé alternativy ke spotřebnímu přístupu...

- **Plánovací stanoviště,** kde lze vymyslet další akci spojenou s touto problematikou, podepisovat petice za zlepšení pracovních podmínek aj.

- **Zpětnovazební koutek** nabídne účastníkům a účastnicím možnost, aby napsali svou zpětnou vazbu, reflexi či hodnocení k právě proběhlé akci – např. velký papír na zdi – napiš, co tě k této akci napadá...

4. Uklidíte po sobě všechn materiál a pomůcky, které byly potřeba, dotáhněte závazky, které vznikly (vyúčtování akce, odvoz zbylého materiálu...).

5. Poděkujte všem členům a členkám organizačního týmu za jejich práci a nasazení.

Reflektujte:

1. Popovídejte si v organizačním týmu.
  - Co se nám dařilo?
  - Co mělo své rezervy a šlo by udělat lépe?
  - Co jsme se během akce naučili?
  - Jak se nám podařilo naplnit cíle?
  - Co bychom příště mohli udělat lépe, pokud bychom podobnou akci plánovali?
2. Popovídejte si ve třídě/družině/oddíle.
  - Co bychom jako třída/družina/oddíl mohli udělat jinak, teď, když máme spoustu nových informací o oděvní spotřebě – např. nová trička na tábor, společná návštěva second handu aj.
3. Odešlete závěrečnou zprávu o svém SDS a fotky.
4. Uspořádejte setkání s fotografiemi z akce, s lehkým občerstvením a oslavte zdárné zvládnutí projektu.

O projektu Skauti na Zemi

Skauti na Zemi je společný projekt Junáka – českého skauta a NaZemi, do kterého jsou zapojeny i další skautské a globálně vzdělávací organizace ze Slovenska, Polska, Slovinska, Řecka, Velké Británie i Německa. Cílem projektu (Scouts and Guides: Active Global Citizens) je posílit roli skautského hnutí v podpoře důstojného života, lidských práv, rovnosti a spravedlnosti ve světě. Usiluje o to, aby skauti a skautky vnímali svět celistvě a v souvislostech a aby díky tomu dokázali domýšlet dopady svého jednání. Věříme, že toto porozumění přispěje k zodpovědnějšímu rozhodování i chování každého z nás.

Tento projekt je realizován s finanční podporou Evropské unie. Obsah metodiky je zcela na odpovědnosti NaZemi a jako takový nemůže být považován za stanovisko Evropské unie. Projekt byl podpořen z prostředků Ministerstva zahraničních věcí ČR v rámci programu zahraniční rozvojové spolupráce.

www.skautinazemi.cz

Metodika informovaných a reflektovaných akcí vznikla zkrácením a úpravou metodiky Skautského dobrého skutku, která byla v rámci projektu vydána Junákem – českým skautem v roce 2016.

Více informací na www.skaut.cz/dobryskutek.

Autoři a autorky: Kate Allen (Scotdec), Adam Čajka (Skauti na Zemi), Eva Malířová – Dajda (Skauti na Zemi), Alma Rogina (Humanitas), Petra Vacková (Junák – český skaut) a tým Skautského dobrého skutku 2015–2017 (Junák – český skaut)

Sazba a grafika metodiky: Filip Hauser

Vydalo NaZemi v roce 2017.

ISBN: 978-80-88150-35-0

